

ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ

в случаи на насилие, тормоз и инцидент

в ОУ „Христо Ботев“ – с.Садовец

Настоящите правила са неразделна част от училищната политика в ОУ „Христо Ботев“ – с.Садовец, за справяне с насилието и тормоза в училището и имат за цел полагане на координирани и последователни усилия и действия за преодоляването им и създаване на сигурна и благоприятна среда.

При създаването на правилата са спазени следните **принципи**:

- Нетолериране и нетърпимост към тормоза и насилието в ОУ „Христо Ботев“ - Садовец и ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремение към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо до прояви на тормоз и насилие, и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

I. Правила:

1. Всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедagogически персонал).

2. Всички поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.

3. Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз.

II. Определения:

1. Дефиниция на инцидент: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, вследствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве.

2. Дефиниция на понятието „ТОРМОЗ“

Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни.

Тормоз – повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини

травма или дискомфорт на друг ученик чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.

Това е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на учениците, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи ученик;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

3. Видове тормоз:

- **Физически тормоз** – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- **Психически тормоз** – подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскъбят ученика на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или други, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с учениците, обект на тормоз;
- **Сексуален тормоз** – всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някого и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападение и насилие.
- **Кибернасилие и кибертормоз** – насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на ученика или го унижават: снимането на ученик с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозаписи без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

4. Участници в тормоза:

- **Ученик насилник:** това е онзи ученик, който търси жертвата, започва насилието и играе лидерска роля.

- Последовател или привърженик: това е ученик с положително отношение към извършването насилие, който играе активна роля, но не е способен да започне насилието и/или да играе лидерска роля.

- Подкрепящи или пасивни насилници: тези ученици активно и открито поддържат насилието. Например със смях или поддържане на вниманието към ситуацията, но без да се включват в нея.

- Пасивно подкрепящи или възможни насилници: тези ученици харесват насилието, но не дават видими знаци на подкрепа.

- Свободни зрители: това са ученици, които не са въввлечени, не вземат страна и не участват активно в нито една насока (често те мислят или казват „Това не е моя работа” или „Нека погледаме и ще видим какво ще стане”).

- Възможни защитници: тези ученици не харесват насилието и мислят как да помогнат на ученика жертва, но не правят нищо.

- Защитници: те не харесват насилието и помагат или се опитват да помогнат на жертвата.

5. Дете в риск е:

- чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;

- което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;

- за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;

- което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;

- за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Задължение за съдействие по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето:

Това задължение има всеки, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, като това лице е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, т.е. достатъчно е алтернативното уведомяване и на една от тези институции. Това задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

III. Задължения и отговорности на педагогическия и непедагогическия персонал

1. Координационен съвет – назначава се от директора с цел противодействие на тормоза и насилието в училище

- Планира, проследява и координира усилията за справяне с тормоза и насилието на ниво училище;
- Изготвя едногодишен план за превенция и интервенция за насилието и тормоза в училището;
- Осъществява „оценка и анализ на ситуацията” в началото на учебната година;
- Обобщава предложенията на класовете за правила на поведение и ценности и изготвя единни училищни правила;
- Изготвя процедурите за действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към услуги;
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието и пормоза;
- В случай на регистриран тормоз между ученици заседава в присъствието на всяка една от засегнатите страни;
- Оказва съдействие на родители на ученици, засегнати от тормоз и ученици, упражнили тормоз.

2. Ръководство:

- Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен психо-социален климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство;
- Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз;
- Осигурява обучение на служителите си във връзка с превенцията на насилието и тормоза;
- Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема;
- Насърчава и поощрява просоциалното поведение и добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и др.

3. Училищен психолог и педагогически съветник:

- В началото на всяка нова учебна година извършват оценка на тормоза между учениците в училище чрез анкета;
- Обобщават и анализират резултатите от анкетата и ги съобщават пред педагогическия персонал;
 - Участват в дейността на Координационния съвет за противодействие на училищния тормоз;
 - Разработва теми във връзка с насилието и тормоза за час на класа;
 - Провеждат индивидуални консултации с цел коригиране на поведението с ученици, които:

1. прилагат тормоз;
2. са жертви на тормоз;
3. са свидетели на случай на тормоз.

- Създават единен регистър за вписване на случаи на тормоз в ОУ „Христо Ботев“ – с.Садовец и го водят по време на учебната година.

4. Класни ръководители:

- Съвместно с учениците създават правила за поведение на класа;
- Запознават учениците с процедурата за действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към услуги;
- Провеждат се обучителни дейности и работа с класа, в които се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формирането у учениците на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и други;
- Реагират на всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдената процедура и приетите единни правила;
- Използват подход, ориентиран към учениците и осигуряват условия за участието им като естествени помощници при реализиране на дейностите по превенцията;
- Уведомяват училищния психолог и/или педагогическия съветник за случаи на инциденти или прояви на насилие сред учениците;
- Документират в Дневника със случаи ситуациите, съответстващи на нива две и три;
- Участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа;
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111, както и за националната линия за случаи на кибертормоз – 124 123 и сайта safenet.bg;
- Информират родителите за дейностите по Механизма, както и за приетите единни правила и процедури в началото на всяка учебната година;
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ;
- При случай на инцидент в класа, в който преподават обсъждат и изясняват с учениците възникналия проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения;
- При установена от тях ситуация на насилие и тормоз осъществяват съвместни действия с класен ръководител и психолог и/или педагогически съветник

5. Дежурни учители:

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на насилие и тормоз;
- Намесват се при възникването на конфликт на територията на училището;
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им;
- Оказват съдействие на колеги при установени от тях нарушения на ученици и докладват на Координационния съвет;
- Съдействат на училищния психолог или педагогическия съветник, както и при нужда на инспекторите от Детска педагогическа стая и от Районното полицейско управление, отдел „Защита на детето” при изясняване на случая.

6. Непедагогически персонал:

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят;
- Познават Механизма за противодействие на училищния тормоз в ОУ „Христо Ботев“ – с.Садовец
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на дежурния учител на етажа или на училищния психолог, педагогическия съветник, директора.

IV Процедура за информиране и съобщаване на случаи

Ученик, който е жертва на тормоз - уведомява класния ръководител или учител, който съответно уведомява устно директора, психолога или педагогическия съветник;

Ученик, упражнил тормоз, бива изслушван от психолога или педагогическия съветник за изясняване на случая . След установяване на случай на тормоз, психологът или педагогическият съветник запознава родителя му със случая и извършителят на деянието;

Ученици, свидетели на тормоза, биват изслушвани от психолога или педагогическия съветник за изясняване на случая;

Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа .

Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между ученици, е длъжен да информира психолога, който извършва кризисна интервенция . При случаи от второ и трето ниво служителят сезира Координационния съвет;

По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция при случаи от второ или трето ниво .

V. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците в ОУ „Христо Ботев“ – с.Садовец

Задължение на всеки учител и служител на училището е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

1. Водене на училищен дневник със случаи и управление на информацията

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в училище . В него се документират и описват единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според класификацията (Таблица 1) от учителя, който я е наблюдавал .

2. Дневникът се съхранява при педагогическия съветник . На базата на вписаните случаи координационният екип извършва оценка на риска и анализирайки ситуациите, определя необходимостта от индивидуална работа по случай с ученик . КС създава процедура за откриване и работа по случай в училище . При нужда от допълнителна работа с дете, упражняващо насилие или жертва на насилие, се изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от психолог, класен ръководител и родител . Действия в случай на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик

Учителят или служителят действат в следната последователност:

- Прекратяват конфликта и извеждат пострадалия ученик от опасната зона;
- При необходимост оказват първа помощ и/или търсят такава от медицинското лице в училището;
- При непосредствена опасност за живота на пострадалия ученик се обажда на телефон 112;
- Уведомява психолога или педагогическия съветник, класният ръководител и училищното ръководство;
- Класният ръководител уведомява родителите/настойниците на ученика .

1. Действия при установяване, че ученик е жертва на насилие/ форма на тормоз първо ниво:

- Всеки служител на ОУ „ Христо Ботев“ – с.Садовец , на когото стане известно, че ученик в риск се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми класния ръководител;
- Класният ръководител уведомява психолога или педагогическия съветник и училищното ръководство, както и родителите/ настойниците на детето;
- Извършва се педагогическа работа и индивидуални консултации с извършителя и

жертвата на тормоз от страна на класен ръководител и психолог/педагогически съветник.

2. Действия при установяване на упражнен тормоз второ и трето ниво

- В случай на тормоз второ и трето ниво учителят, който го е наблюдавал описва ситуацията в единния регистър за случаите на тормоз в училището;

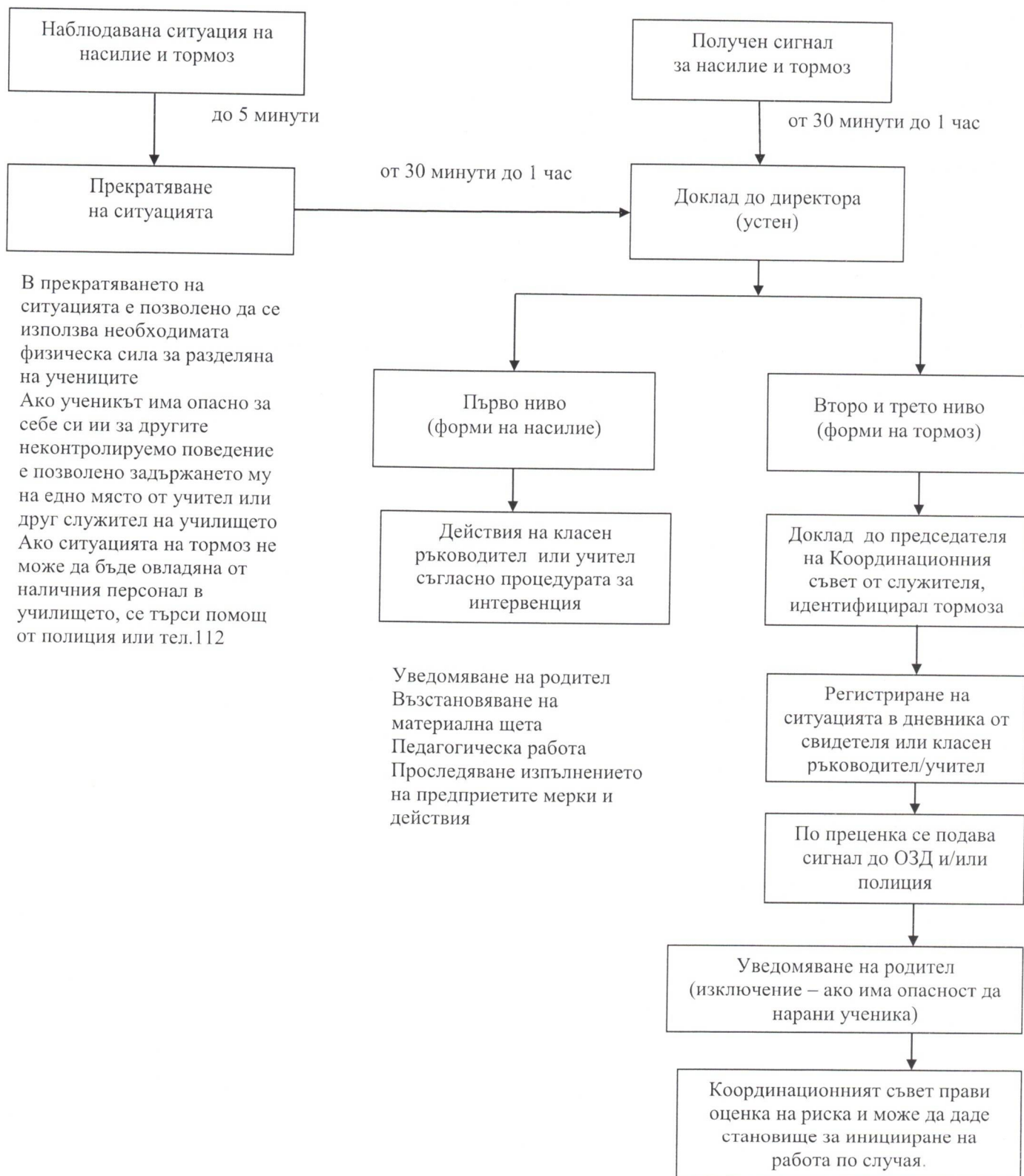
- Класният ръководител на засегнатите ученици е длъжен да уведоми родителите за случая;

- След изслушването на засегнатите ученици се свиква Координационният съвет, който разглежда случая, като също изслушва страните и изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от психолог/педагогически съветник, класен ръководител и родител.

- По преценка на Координационния съвет се подава сигнал до ОЗД и /или полиция

- Координационният съвет проследява изпълнението на предприетите мерки и действия

СХЕМА ЗА РЕАКЦИЯ ПРИ УСТАНОВЕНА СИТУАЦИЯ НА НАСИЛИЕ И/ИЛИ ТОРМОЗ

В прекратяването на ситуацията е позволено да се използва необходимата физическа сила за разделяна на учениците
Ако ученикът има опасно за себе си и за другите неконтролируемо поведение е позволено задържането му на едно място от учител или друг служител на училището
Ако ситуацията на тормоз не може да бъде овладяна от наличния персонал в училището, се търси помощ от полиция или тел. 112

Анализ на ситуацията и предприемане на работа по случая
Интензивна работа по случая, информиране и насочване към други служби, ако случаят е трето ниво.
Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

Таблица 1

Нива на тормоз

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Процедури за интервенция
<p>Първо – ниско нарушаване на правилата</p>	<p>Действията се предприемат от класния ръководител, заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас. При повторение на насилственото поведение или ако един и същ ученик е тормозен нееднократно, тогава се предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три</p>	<p>Ситуациите от първо ниво не се документират</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Откриване на ситуация на тормоз-подборно информиране за случилото се от всички участници. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3. Уведомяване на родители. 4. Консултации-приемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на класния ръководител за намиране на решение. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия.
<p>Второ – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или с по-сериозни последици</p>	<p>Действията се предприемат от класен ръководител, училищен психолог, представител на Координационния съвет, директор и родител. КС прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случая.</p>	<p>Ситуацията се документира в Дневник за регистриране на случаите на тормоз.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Откриване на ситуацията. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3. Уведомяване на ОЗД и/или полиция по преценка. Уведомяването е задължително и незабавно в случаи на сексуален тормоз. 4. Уведомяване на родител. 5. Консултации. 6. Мерки и действия-работа на КС. 7. Мониторинг на предприетите мерки и действия.

<p>Трето – злоупотреба със сила и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота</p>	<p>Незабавно се уведомява ОЗД и/или органите на полицията. Действията се предприемат от директор заедно с КС със задължителното участие на родител и компетентни власти - ОЗД, полиция, центрове за социална работа, здравни центрове и др. Отговорът на училището може да включва насочване към МКБППМН и полицията, ОЗД и общината, съставяне на протокол за тормоз и възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността</p>	<p>Ситуацията се документира в Дневника за регистриране на случаите на тормоз. Предприема се интензивна работа, включваща всички участници, оценка на потребностите и план за действие и се инициират процедури в съответствие със закона.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3. Уведомяване на родител. 4. Консултации – индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на КС, интензивна работа по случая и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия
--	--	--	---